Terezínská iniciativa 134

ČASOPIS MEZINÁRODNÍHO SDRUŽENÍ listopad 2026

Foto Dominik Faustus

V úterý 20. října se konal pravidelný sněm Terezínské iniciativy.

Před pětaosmdesáti lety začaly židovské transporty, z nichž se mnozí již nikdy nevrátili domů

Philipp Charwath

Maike Freytag-Pitrocha

Philipp Charwath a Pavel Sládek

Maike Freytag-Pitrocha a Michal Stránský

Ve čtvrtek 15. října jsme si položením květin, ostatně jako každý rok, připomněli na Novém židovském hřbitově u kamene lodžských zahájení židovských transportů do Lodže a do Terezína. Sešlo se nás poměrně dost. Zejména však jsme měli radost, protože tentokrát přijali naše pozvání zástupci diplomatického sboru v České republice, konkrétně paní Maike Freytag-Pitrocha, zástupkyně velvyslance SRN, a JE pan Philipp Charwath, velvyslanec Rakouské republiky.

Všechny přítomné přivítal Michal Stránský krátkým projevem:

Dnes pokládáme květiny u lodžského kamene a o chvilku později také u pamětní desky u hotelu Mama Shelter v Holešovicích, abychom vzpomněli na zahájení židovských transportů před pětaosmdesáti lety.

Tohle „šišatokulaté" výročí nás na jedné straně zavazuje k tomu, abychom nepřestávali ve snaze připomenout světu, a také sami sobě, čeho všeho je homo sapiens schopný udělat druhým jen proto, že má tu moc a že má tu sílu. Tohle nepěkné výročí si musíme připomínat, zejména dnes, kdy znovu narůstá antisemitismus a antiizraelsmus. Nejen ve světě, ale i u nás.

Asi není nutné připomínat, co se před třemi lety stalo 7. října v Izraeli, co se stalo před rokem o chanuka na pláži v Sydney a co se konečně před několika dny stalo v letadle společnosti Flydubai, letícím z Dubaje do Tel Avivu. (Tam to naštěstí dopadlo dobře, nikdo nepřišel o život, byť pilot byl pobodán, ale pokus o teroristický čin to bezesporu byl.)

Proto je tak nesmírně nutné a důležité připomínat si výročí hrůzných událostí. Abychom nezapomněli. Aby svět nezapomněl. Nebo alespoň, aby zapomenutí, nepřišlo příliš brzy.

Patřím do tzv. 2. generace a šedý vous a šedé zbytky vlasů mě řadí přeci jen mezi starší a pokročilé. Nikdy jsem si nemyslel, že se něčeho takového dožiju.

Víc jak osmdesát let po skončení světové války.

Po něm promluvila česky paní Maike Freytag-Pitrocha, jejíž projev zveřejňujeme na protější straně.

Foto: Matěj Stránský

V 15.30 jsme se znovu sešli u pamětní desky na zdi hotelu Mama Shelter na místě někdejšího *shromaždiště* odkud transporty odcházely. Tady byla návštěvnost také větší než minulé roky. Opět přišli paní Maike Freytag-Pitrocha a JE Philipp Charwath. Tentokrát byl diplomatický sbor posílen ještě o JE Martina Muránského, velvyslance Slovenské republiky, a paní Katrin Bock z velvyslanectví SRN, která chodí na naše akce pravidelně, a my si toho velmi vážíme.

Také tady přivítal Michal Stránský účastníky a paní Maike Freytag-Pitrocha zopakovala svůj krátký projev:

Osmdesát pět let – máme pocit, že to je dávno, ale není.

Před osmdesáti pěti lety sem muselo přijít prvních tisíc lidí – děti, ženy, muži, celé rodiny. Byli odvlečeni na rozkaz německých okupantů. Nevěděli, jaké hrůzy, nelidskost a bestialita je čekají.

Nevěděli, že se jejich rodiny rozdělí. Že většina z nich se už nikdy neuvidí. Jen málo z nich se sem po válce vrátilo.

Jedna z těchto osob, která zažila tak strašné utrpení, je tu dnes s námi. Musí být nepředstavitelně těžké, tu dnes stát, pane Petře Vogle. Děkuji Vám.

Po prvním transportu následovalo mnoho dalších. Nejdřív do Lodže, pak do Terezína. Byly zničeny tisíce osudů, životů, nadějí a snů. Všichni známe obrázky, které namalovaly děti z Terezína. Musely vidět a zažít věci, které nemohly chápat. I děti byly týrány a vražděny. Už nikdy neviděly své rodiče. Pro mě jako matku je tato myšlenka nesnesitelná.

Holocaust dodnes nedokážeme rozumem pochopit. Protože to není možné. Je nepředstavitelné, že existoval celý byrokratický aparát, který pomáhal efektivně zabíjet miliony lidí. Hannah Arendt to popsala jako „banalitu zla“.

Proto je naší odpovědností mluvit o tom, co tady v Praze před osmdesáti pěti lety začalo.

Je to víc než jen připomínka: musíme si sami slíbit, že se něco takového nebude opakovat. Že to nedovolíme. Margot Friedländer, a nejen ona, nás vyzvala: „Buďte lidé!“ A také nás varovala: „Musíme se mít na pozoru!“

To je náš úkol: vystupovat proti vyčleňování, nenávisti, ztrátě lidskosti. Prosazovat demokracii a naše hodnoty.
Nemůžeme dát útěchu těm, kteří byli zavražděni. Ale můžeme mít naději – protože o budoucnosti rozhodujeme my sami.

✡ ✡ ✡

Po skončení této části pietního setkání se několik účastníků připojilo k paní Daniele Bartákové, aby se seznámili ve stručnosti s aplikací MemoMap, kterou vytvořil Masarykův ústav a Archiv AV ČR. S Danielou Bartákovou a s Pavlínou Šulcovou, ředitelkou Centra paměti a dialogu Bubny, jsme prošli kouskem Holešovic a cestu jsme ukončili před staveništěm rekonstruované budovy nádraží Bubny. (Více o aplikaci MemoMap se dočtete v tomto čísle na straně 18.)

Foto: Michal Stránský

Maike Freytag-Pitrocha, Philipp Charwath a Petr Vogel

Daniela Přikrylová

Maike Freytag-Pitrocha

Katrin Bock, Philipp Charwath, Maike Freytag-Pitrocha

Martin Muránsky a Philipp Charwath

Pavlína Šulcová

Sněm členů Terezínské iniciativy se konal v úterý 20. října 2026 v zasedací místnosti Židovské radnice v Maiselově ulici

Sněm zahájil Michal Stránský, předseda Terezínské iniciativy. Přivítal přítomné a přednesl zprávu o činnosti našeho spolku od minulého sněmu až po současnost.

Po něm se ujal slova Rudolf Černík, který přečetl zprávu hospodářky, která se sněmu nemohla zúčastnit.

Jako třetí zprávu přečetla zprávu revizní komise Kateřina Bíglová, předsedkyně revizní komise.

Následovala diskuse a po ní přečetla Olga Kolárová návrh usnesení, které bylo všemi přítomnými jednomyslně přijato.

Pak skončila oficiální část sněmu a nastala zábava a volné povídání přítomných. Sněm byl ukončen kolem 13. hodiny.

Po sněmu se sešlo předsednictvo TI, které, mimo jiné, zhodnotilo sněm jako lepší než minulý rok. Projevy byly živější a několik účastníků se podivovalo nad tím, kolika akcí se členové TI zúčastňují a s respektem hodnotili široký záběr naší činnosti.

Uvítací projev předsedy TI:
Vážení členové Terezínské iniciativy,
vážení přátelé a vážení hosté!
Srdečně vás vítám na dnešním sněmu.
Zvláště pak vítám vzácné hosty:

Jana Roubínka, ředitele Památníku Terezín
Martu Malou, ředitelku
Nadačního fondu obětem holocaustu
Zuzanu Pavlovskou, vedoucí odboru
Židovského muzea v Praze
Pavlínu Šulcovou, ředitelku Centra paměti
a dialogu Bubny
Michaela Pelíška, tajemníka
Federace židovských obcí
Davida Petera, vrchního rabína v Praze.

Předtím než zahájím dnešní sněm zprávou o činnosti za minulý rok, prosím povstaňte a symbolickou minutou ticha uctěme památku těch, kteří od minulého sněmu do dneška nás navždy opustili.

✡ ✡ ✡

ZPRÁVA O ČINNOSTI TEREZÍNSKÉ INICIATIVY OD ŘÍJNA 2025 DO ZÁŘÍ 2026

Zájezdy školní mládeže do Terezína

Jednou z našich nejdůležitějších činností je umožnit návštěvu Terezína školní mládeži. Studentům českých škol proto financujeme dopravu do Terezína a zajišťujeme jim vzdělávací program, který obvykle obstarávají pracovníci Památníku Terezín. Avšak ne vždy. Občas Terezínská iniciativa zajišťuje průvodce ze strany přeživších, i když v důsledku přirozeného běhu života, je tato její činnost v poslední době méně a méně častá. V současnosti se snaží tuto službu nahradit členy 2. generace.

Prioritním cílem je zvýšit informovanost české mládeže o holocaustu, o historii ne tak dávné, a poukázat na – žel, dosud stále živý – rasismus a antisemitismus ve společnosti. Rasismus, antisemitismus a v poslední době i antiizraelismus narůstá – v Evropě, ve světě, a také u nás, v České republice. Stále věříme a doufáme že nejsme příliš naivní, že seznamováním mladých lidí s historií lze přispět k odbourání nebezpečí, které plyne z nacionalismu, xenofobie a náboženské nesnášenlivosti.

V roce 2025 jsme zaplatili cestu asi 1400 žákům a studentům z 35 škol.

Tato činnost si samozřejmě žádá nemalé finanční prostředky, které získáváme pomocí dotací.

Našimi donátory zůstávají:

Nadační fond obětem holocaustu (NFOH), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Židovská obec v Praze (ŽOP) a Federace židovských obcí (FŽO).

Besedy a přednášky členů TI

Ještě stále vyjíždějí někteří naši členové první generace po Česku i do zahraničí, zejména do Německa a Rakouska, ale nejen tam. I do jiných zemí Evropy, i když těch „cestovatelů“ je stále méně a méně. Zúčastňují se rozličných školních besed, na nichž přibližují své životní osudy, a tím i nedávnou neblahou historii. Snad tím přispívají k tomu, aby se na hrůzy holocaustu úplně a dočista nezapomnělo. Nebo alespoň ne příliš brzo. O to se začínají ve větší míře také starat vedle přeživších i členové druhé generace.

Terezínská iniciativa spolupracuje ve své činnosti se všemi institucemi na území České republiky a jiných států nejen Evropské unie, které mají vztah k jejímu poslání. Na příklad po mnoho let spolupracujeme s ICEJ (Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém), s Živou pamětí, se Společnostmi pro židovsko-křesťanskou spolupráci a dalšími.

Samozřejmá a velmi úzká je spolupráce na domácí půdě s Památníkem Terezín, s Nadačním fondem pro oběti holocaustu, s Oddělením pro vzdělávání a kulturu Židovského muzea.

Na akcích těchto institucí přednášejí naši členové.

Vydáváme vlastní časopis

Od roku 1990 (od svého založení) vydáváme vlastní časopis (Terezínská iniciativa), který je především integrujícím prvkem, a také obrazem a jakousi kronikou činnosti TI. Časopis však zahrnuje také zprávy a reportáže z různých akcí, které mají co do činění s naší komunitou. Mimo to se v časopise objevují vzpomínky přeživších na vlastní zkušenost s antisemitismem a rasismem.

Jde o občasník, klidně ho však můžeme nazývat dvouměsíčníkem, neboť za rok vychází 5–6 čísel.

Naše činnost od října 2025 do září 2026

Terezínská iniciativa každoročně pořádá nebo spolupořádá nebo se zúčastňuje řady akcí, ať už pravidelných či nepravidelných.

V říjnu 2025 se konal pravidelný každoroční sněm našeho spolku, na němž, mimo dalších VIP hostů, nechyběl nově jmenovaný velvyslanec Státu Izrael Amir Weissbrod, který po uvítání předsedou Terezínské iniciativy přednesl krátký pozdravný projev (část v češtině, což bylo od něj velmi sympatické).

V říjnu jsme také tradičně připomněli zahájení židovských transportů položením kytic u kamene lodžských na Novém židovském hřbitově a u pamětní desky u hotelu Mama Shelter.

Několik našich členů se zúčastnilo vzpomínkového setkání v Městské knihovně v Praze u příležitosti druhého výročí tragických událostí v Izraeli ze 7. října 2023.

V listopadu předával velvyslanec Slovenské republiky v Praze Cenu Mateje Hrebendy Jozefu Muránskému, řediteli Základní školy v Raslavicích. Na tomto slavnostním večeru promluvil Michal Stránský o historii Terezínské iniciativy a o časopise, který otiskl několik kreseb žáků raslavické školy s židovskou tematikou.

V listopadu se také konal benefiční večer Židovského muzea v Praze, mimo jiných také za přítomnosti předsedy TI.

V lednu 2026 se každoročně pořádá v Senátu Parlamentu ČR pietní setkání při příležitosti Dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti. Samozřejmě v auditoriu sedávají převážně členové Terezínské iniciativy. Na tomto pravidelném setkání, které se koná 27. ledna (den osvobození Osvětimi), promlouvá vždy i jeden z přeživších. Památník Terezín uspořádal i letos *Průvod světel* jako vzpomínku na osvobození Osvětimi. V průvodu také byli členové Terezínské iniciativy.

Koncem ledna se konal slavnostní koncert ve Španělské synagoze, samozřejmě za účasti členů předsednictva Terezínské iniciativy.

V březnu každého roku Terezínská iniciativa připomíná tradiční tryznou v Pinkasově synagoze vyvraždění rodinného tábora v Osvětimi-Březince.

V dubnu pořádá Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém už tradiční *Pochod dobré vůle* a následné shromáždění ve Valdštejnské zahradě pod názvem *Kulturou proti antisemitismu*, akce, které se členové Terezínské iniciativy samozřejmě pravidelně účastní. Tentokrát se akce konala pod heslem *Am Israel Chai (Izrael žije)*.

Na veřejném čtení jmen obětí holocaustu Jom ha-Šoa členové TI nemohou chybět. Ať už v Pinkasově synagoze, v Terezíně nebo na náměstích českých měst.

V dubnu proběhla vernisáž výstavy *Chci žít tam, kde to mám rád* (výstava o dvou libeňských rodácích a patriotech – Arnoštu Lustigovi a Eriku Polákovi). Za účasti členů Terezínské iniciativy.

V dubnu také uspořádal spolek Schwarzheide – následující generace cestu potomků někdejších vězňů do Schwarzheide. Opět za účasti členů TI.

V květnu odjelo několik členů druhé generace a zároveň členů TI do Osvětimi. Cestu pořádal Nadační fond obětem holocaustu ve spolupráci s Českým osvětimským výborem.

Třetí neděli v květnu Terezínská iniciativa vypravuje autobus na Terezínskou tryznu, kterou spolupořádá s Památníkem Terezín.

V červnu se v Terezíně předávají ceny vítězům výtvarné soutěže Památníku, na níž se TI podílí udělováním zvláštní ceny – ceny Erika Poláka.

V červenci byl slavnostně odhalen na vojenském hřbitově na Olšanech památník dvěma židovským výsadkářům, kteří sloužili v britské armádě během 2. světové války a při akci Amsterdam – hluboko na území Slovenského státu – přišli o život. Slavnostního odhalení památníku byl také přítomen zástupce předsednictva TI.

V srpnu se v Terezíně konalo dvoudenní shromáždění druhé generace (také členů TI), kteří se zapojují do projektu vzdělávání o holocaustu a antisemitismu na českých školách. V Brně se účastní koncem srpna festivalu židovské kultury *Štetl Fest* naši moravští (ale nejen) členové.

V září se konala *Novoroční benefice NFOH* v Klausové synagoze. Na benefičním večeru byla tříčlenná delegace předsednictva Terezínské iniciativy.

V září se v Terezíně konala vernisáž výstavy z prací žáků a studentů pod názvem *30 let výtvarné soutěže Památníku Terezín*, jíž se zúčastnila členka předsednictva TI. V září se konalo slavnostní vyhlášení výsledků 30. ročníku soutěže PT. Také se zúčastnily dvě zástupkyně předsednictva TI.

V září oslavila společnost Post Bellum čtvrt století práce Paměti národa ve Valdštejnské zahradě. Slavnosti se zúčastnil zástupce Terezínské iniciativy.

V říjnu uspořádalo velvyslanectví Státu Izrael v kině Přítomnost vzpomínku na 7. říjen před třemi lety. Zúčastnili se také členové předsednictva TI.

V říjnu (zahájení transportů do Lodže a Terezína) položili členové Terezínské iniciativy v Praze kytice u památníku lodžských obětí na Novém židovském hřbitově a u pamětní desky v Holešovicích, odkud transporty odcházely. Letos položili květiny i členové diplomatického sboru v České republice – zástupkyně velvyslance SRN, velvyslanec Rakouské republiky a velvyslanec Slovenské republiky.

V říjnu (dnes, tedy 20. října) se koná každoroční sněm členů Terezínské iniciativy.

Terezínská iniciativa

a pár čísel na závěr

K dnešnímu dni má náš spolek 204 členů, z toho 176 žije v České republice. V Evropě máme 14 a v zámoří také 14 lidí.

Co se věkového složení týká, přeživších je k dnešnímu dni 77 (37,7 %), z druhé a dalších generací 127 (62,3 %).

Předsednictvo Terezínské iniciativy se schází minimálně jednou měsíčně a řeší aktuální problémy.

Na dnešním sněmu bylo přítomno 20 členů TI (víc než v loňském roce) a 9 hostů.

Michal Stránský, předseda

Předtím než otevřeme diskusi, dávám hlasovat o přijetí tří nezbytných projevů – projevu předsedy Terezínské iniciativy, hospodářky a předsedkyně revizní komise. Všechny zprávy byly přijaty jednomyslně, nikdo nebyl proti a nikdo se nezdržel hlasování.

Zpráva o hospodaření TI v roce 2025

Na naši hlavní činnost, tj. podporu zájezdů českých studentů a žáků do Památníku Terezín, se nám v r. 2025 podařilo získat grant od Ministerstva školství v hodnotě 379 600 Kč, což činilo o 220 400 Kč méně než v minulém roce, a dále dotaci od Nadačního fondu obětem holocaustu v hodnotě 450 tis. Kč. Další příspěvek 250 tis. Kč jsme obdrželi opět od ŽOP, i když v poloviční hodnotě oproti letům „před covidem“. Od FŽO se nám v r. 2025 podařilo získat příspěvek ve výši 71 364 Kč.

Náklady na dopravu zájezdů českých škol do Památníku Terezín r. 2025 dosáhly 904 tis. Kč.

Běžné náklady Terezínské iniciativy činily 605 tis. Kč.

Celkové náklady za r. 2025 činily	**-1 509 tis. Kč**
Celkové výnosy (viz níže) v r. 2025 činily	**999 tis. Kč**

Dotace na vzdělání NFOH	450
Dotace na vzdělání MŠMT	380
Provozní dotace	-209
Přijaté příspěvky soukromé osoby	27
Přijaté příspěvky organizace (FŽO)	71
Přijaté příspěvky organizace (ŽOP)	250
Ostatní výnosy	30

Hospodářský výsledek za rok 2025 činil ztrátu - 510 tis. Kč

Tamara Pavlíčková, hospodářka TI
(Zprávu přečetl Rudolf Černík)

Zpráva revizní komise za rok 2025

Dokumentace a doklady Terezínské iniciativy (dále TI) za rok 2025 byly kontrolovány v kanceláři TI Jáchymova 3, Praha 1, letos 7. 7. a 22. 9. 2026.

Byla realizována revize dokumentace účetnictví, faktur i pokladny. Spoluprací hospodářky TI Tamary Pavlíčkové a tajemnice TI Daniely Přikrylové bylo evidováno, že výchozí a konečná čísla účetnictví jsou v naprosté shodě.

Všechny předložené doklady jsou v souladu a odpovídají údajům v účetní závěrce k 31. 12. 2025.

Na dopravu škol do Památníku Terezín TI dostala

od MŠMT grant	379 600 Kč
od NFOH grant	450 000 Kč
TI přispěla z vlastních zdrojů	74 680 Kč
Celkově bylo tedy školám proplaceno:	**904 280 Kč**

Díky mnohaleté spolupráci TI s MŠMT a NFOH navštěvují děti ze vzdálených škol každým rokem Památník Terezín. Jen součinností Terezínské iniciativy s MŠMT a NFOH dostávají některé školy každoročně prostředky na cestovné do Památníku Terezín. Autentické poznávání tohoto prostředí je pro děti nových generací svrchovaně významné.

Revizní komise TI ve složení Irena Maclová a Kateřina Bíglová zkontrolovala všechny předložené doklady a faktury. Shledala, že dokumentace, pokladna a hotovost jsou v souladu se stavem účetnictví k 31. 12. 2025

Současně se členky Revizní komise Terezínské iniciativy shodly, že veškerá zkontrolovaná dokumentace je správně vedena tajemnicí TI Danielou Přikrylovou.

Členkám, členům, spolupracujícím a příznivcům Terezínské iniciativy přeji nadále pevné zdraví a dobré vztahy.

Kateřina Bíglová
předsedkyně revizní komise TI

DISKUSE NA SNĚMU

Pavlína Šulcová

Pavlína Šulcová, ředitelka Centra paměti a dialogu Bubny

Představila projekty, kterými se nyní zabývají:

- Organizují komentované prohlídky s použitím aplikace MemoMap.
- Nabídla možnost prohlídky stavby rekonstruovaného nádraží Bubny.
- Představila publikaci Teenagerem v terezínském ghettu. Je určena pro školy a obsahuje návod, jak s ní pracovat.
- Dále ukázala první výtisk karet Průvodce připomínkou – zprostředkování svědectví. Na kartách jsou svědectví a příběhy lidí a mají sloužit ke společnému čtení, diskusi a zařazení textů do kategorií.

Nabídla také možnost informování o chystaných akcích mailem.

Pavel Hoffmann

Pavel Hoffmann, přeživší

„Vážené dámy a vážení pánové, milí přátelé bývalí spolu-vězni a členové Terezínské iniciativy,
dovolte mi pronést pár, biologicky podmíněno pravděpodobně posledních slov před tímto shromážděním. Jak víte, byl jsem ještě donedávna jediný člen a přeživší, který varoval před rostoucím antisemitismem. Bohužel se ukázalo, že jsem měl nejen pravdu, ale to, co vyvolal 7. říjen 2023 se dá srovnat s vražedným antisemitismem 30. a 40. let minulého století. Největší pogrom na židy jako by odstranil veškeré zábrany nenávisti k židům. Nechci se však loučit opakováním dnešní situace skoro ve všech zemích, rád bych řekl taky něco pozitivního a potěšujícího pro budoucnost, i když na tuto budoucnost si bohužel musíme chvíli počkat. Židé mají skoro 80 let vlastní stát, který je dnes silnější než před 2 000 lety, kdy ho Římané zničili, skoro polovinu židů vyvraždili a z nenávisti k židovské kultuře, rezistenci a humanitě, přejmenovali Judeu na Sýrii Palestinu po bývalém nepřátelském národu Filištínů z důvodu, aby vyhladili nejen židovský stát, ale i kulturu a ideologii židovského národa. Stejný cíl měli o 2000 let později nacionální socialisté, skoro 100 let se o to pokoušejí islámské teroristické diktatury. Jak víte, ale všechny národy, co chtěli zničit židovskou kulturu v minulosti, dnes buď neexistují, jako Babylonci, Filištínci, Římané a také třetí říše, nebo jsou na ústupu. Dnešní židovský stát přestál nespočet válek a teroristických přepadů a všechny vyhrál. V Izraeli jsou židé, přes veškerá nebezpečí, jistější než ve všech ostatních státech na světě, jejich armáda je tak silná, že ani Írán se jej neodvažuje momentálně napadnout a raději napadá sousední arabské státy. Od Izraele se učí skoro všechny armády svobodného světa, jak se bránit teroru, většina států svobodného světa kupuje obranné zbraně od Izraele. Izrael je jediným státem na světě, který si píše oficiálně letopočet 5787, tak dlouho existuje hebrejský, resp. židovský národ a přes 3 000 let má židov-

Jan Kovanic

Linda Bolard

ský národ svůj zákon, který převzaly všechny civilizace světa. Přesto, že většina globálního obyvatelstva světa by přivítala zničení jediného židovského státu, nemusíme mít strach. Židovský národ přežil zatím všechny nepřátele a přežije určitě i tuto hroznou dobu. Bohužel není jisté, jestli ti, co dnes propagují nepřátelství vůči Izraeli a tím i židovskému národu, neztratí svoji zemi, jak se to projevuje už dnes u velkých národů jako je Německo, Anglie a Francie, kde obyvatelé platí velkou cenu za udržení vlastní kultury, blahobytu, identity a individuální svobody jednotlivce.

Slovy Am Israel Chai se s Vámi loučím a přeji tomuto spolku a jeho členům ještě hodně hezkých sněmů a hodně let zdravého života."

Jan Kovanic

Poděkoval redakci časopisu Terezínská iniciativa za uveřejňování článků členů TI. Připomněl také povinnost upozorňovat na nebezpečí antisemitismu.

Linda Bolard

Připojila se k varování před protižidovskými náladami a antisemitismem po celém světě a upozornila na lhostejnost společnosti.

Jan Roubínek, ředitel památníku Terezín

Také reagoval na vystoupení diskutujících k antisemitismu a varoval, že ten přichází zprava i zleva.

Sdělil, že Památník Terezín nyní uzavírá Muzeum ghetta v bývalé škole a stěhuje expozici do náhradních prostor. V příštích dvou letech proběhne rekonstrukce a bude vytvořena nová expozice.

I přes tato omezení je v Terezíně k dispozici 6 hodin návštěvnických tras.

Ruda Černík

Pro dobrou náladu vyprávěl ranní příhodu z vlaku: „Do vagonu nastoupila učitelka s třídou adolescentů a řekla jim, aby si sedli do volných kupé a četli si. A div divoucí, děti nevytáhly z batohů mobily, ale knížky a až do Prahy si četly."

Zora Skořepová

Jan Roubínek

Ruda Černík

Usnesení sněmu Terezínské iniciativy konaného 20. října 2026:

1) Sněm TI bere na vědomí a souhlasí s obsahem a zněním zpráv za období od minulého sněmu v roce 2025 do dnešního:

a) zpráva o činnosti PTI přednesená předsedou TI Michalem Stránským,
b) zpráva o hospodaření a stavu financí vypracovaná hospodářkou TI Tamarou Pavlíčkovou,
c) zpráva revizní komise přednesená její předsedkyní Kateřinou Bíglovou.

O přednesených zprávách bylo hlasováno, byly jednomyslně přijaty.

2) Sněm vyslechl diskusní příspěvky členů a hostů bez námitek. Žádné nové úkoly pro PTI z diskuse nevyplynuly.

Usnesení bylo jednomyslně schváleno.

Na sněmu fotografoval Dominik Faustus, Památník Terezín

Oslava čtvrt století záslužné práce proběhla ve Valdštejnské zahradě

Text (s pomocí TZ Post Bellum) a foto: mistran

Před pětadvaceti lety vznikla organizace Post Bellum, která stojí i za projektem Paměť národa. Zachycuje příběhy lidí, kteří byli svědky a aktéry klíčových okamžiků dvacátého století. Její sbírka uchovává více než patnáct tisíc svědectví. Nově část archivu zpřístupňuje také prostřednictvím asistenta využívajícího umělou inteligenci. Organizace se vedle dokumentování vzpomínek pamětníků věnuje také vzdělávání a pomoci seniorům.

Mikuláš Kroupa a Miloš Vystrčil

Barbora Sochorová a Martin Balucha, moderátoři

Jan Dobrovský a Jevhen Perebyjnis

Součástí oslavy byla i výstava

Odpoledne se těšilo nejen pozornosti návštěvníků, ale i fotografů

Ve Valdštejnské zahradě toto jubileum oslavila Paměť národa ve středu 16. září. Na pódiu zahrál orchestr Ježkovy stopy a samozřejmě zazněly písničky Osvobozeného divadla.

K divákům, kterých bylo skutečně překvapivě hodně, promluvil Mikuláš Kroupa, ředitel společnosti, a Miloš Vystrčil, předseda Senátu Parlamentu České republiky.

Přítomné pozdravil v česky předneseném projevu Jevhen Perebyjnis, ukrajinský diplomat a bývalý velvyslanec Ukrajiny v České republice, a s ním vystoupil s pozdravem také Jan Dobrovský, bývalý disident a novinář, podnikatel, filantrop a předseda kolegia Paměti národa.

Od roku 2001 Paměť národa natáčí a vypráví příběhy 20. století. V archivu jsou uchovávána svědectví pamětníků. Dokumentaristé zaznamenali již více než deset tisíc svědectví válečných veteránů, vězňů nacismu a komunismu, disidentů, ale například i agentů StB.

Průzkum agentury NMS se ovšem zabýval i postojem lidí k uchovávání osobních svědectví. 83 % Čechů považuje za důležité zachovávat vzpomínky lidí, kteří zažili významné události českých moderních dějin. U lidí, kteří Paměť národa znají a vědí, čím se zabývá, je to dokonce 96 %. Lidé si přitom Paměť národa nejčastěji spojují právě se vzpomínkami, svědectvími a příběhy pamětníků (37 %). Třetina respondentů ji vnímá v souvislosti s historií a dějinami národa obecně (35 %) a 16 % s uchováváním paměti.

„Výsledky průzkumu pro nás nejsou jen zprávou o tom, že lidé znají Paměť národa. Důležité je především zjištění, že většina společnosti považuje za smysluplné uchovávat osobní svědectví lidí, kteří naši historii sami prožili. Právě jejich zkušenost totiž s postupem času mizí a spolu s ní mizí i jedinečný pohled na události,“ říká Mikuláš Kroupa, ředitel Post Bellum a zakladatel Paměti národa.

Pátý ročník mezinárodního festivalu židovské kultury ŠTETL FEST přilákal ve dnech 26.–30. srpna 2026 celkem 11 500 návštěvníků. Pět festivalových dnů nabídlo přibližně 130 akcí na 20 místech v Brně, Ivančicích, Alexovicích, Brněnci a Svitávce, a po celou dobu je provázel mimořádný zájem publika. Všechny programy s placeným vstupem byly do posledního místa vyprodány, kapacita pořadů bez vstupného byla beze zbytku naplněna.

Letošní téma Návraty získalo během festivalu velmi konkrétní podobu. Do Brna a na jižní Moravu přijelo na 80 členů a potomků židovských rodin Placzek, Fuhrmann, Kohn, Löw-Beer a Stiassni, jejichž osudy jsou s historií regionu úzce spojeny. Hosté a návštěvníci festivalu dorazili z mnoha zemí Evropy, Izraele, Spojených států i dalších částí světa.

Program zahrnoval mj. pět výstav, patnáct koncertů, pět divadelních představení, přednášky, diskuse, komentované prohlídky, workshopy i pořady pro děti. Během festivalu byly představeny dvě nově vzniklé publikace: literární almanach *Nenacházím žádné stopy. Velká synagoga ožívá v textech současných autorů* a česko-anglická populárně-naučná kniha *Placzek: rabíni, vědci a svědci dějin.*

Jedním z nejvýraznějších míst letošního ročníku se stala parcela zaniklé brněnské Velké synagogy. V rámci projektu *Velká synagoga ožívá* zde byl slavnostně odhalen Poesiomat a původní název ulice U Synagogy se po osmdesáti letech vrátil do mapy Brna. Především se sem ale vrátil židovský život: v pátek večer jsme na místě někdejší synagogy společně přivítali šabat, v sobotu jej zakončili havdalou a v neděli oživili koncerty a tržnicí. Místo, které více než osm desetiletí připomínalo především ztrátu, se znovu stalo místem setkávání, hudby, modlitby a společně stráveného času.

Pátý ročník ŠTETL FESTU se konal pod záštitou prezidenta České republiky Petra Pavla, předsedy vlády České republiky Andreje Babiše, hejtmana Jihomoravského kraje Jana Grolicha, primátorky města Brna Markéty Vaňkové, velvyslance Státu Izrael v České republice Amira Weissbroda, a předsedy Ústavního soudu České republiky Josefa Baxy.

Děkujeme všem spolupracujícím institucím, umělcům, hostům, partnerům, a především návštěvníkům, kteří letošní ŠTETL FEST vytvořili spolu s námi.

Šestý ročník mezinárodního multižánrového festivalu židovské kultury ŠTETL FEST se uskuteční 25.– 29. srpna 2027.

Vernisáž „30 let výtvarné soutěže Památníku Terezín“

V prostorách Muzea ghetta byla dne 3. září 2026 zahájena výstava „30 let výtvarné soutěže Památníku Terezín“, a to za účasti řady významných hostí z institucí veřejné správy, partnerských muzeí, škol, nadací, spolků i jiných organizací. Někteří účastníci soutěže a její bývalí i současní organizátoři zavzpomínali na vznik a vývoj tohoto dlouhodobě úspěšného projektu. Součástí programu vernisáže bylo vystoupení hudebního souboru String Clartet s populárními skladbami 20. a 30. let minulého století od G. Gershwina a K. Běhounka.

Výstava představuje výběr z oceněných prací zaslaných do výtvarné soutěže Památníku Terezín v letech 1996 až 2026, jež od roku 2015 nese název Memoriál Hany Greenfieldové. Hana Greenfieldová (1926–2014) iniciovala pořádání uměleckých soutěží vzdělávacím oddělením Památníku Terezín a podílela se na jejich financování. Pokud jí to pracovní povinnosti a zdravotní stav dovolily, tak se také účastnila slavnostního vyhlášení výsledků soutěží.

S podporou Terezínské iniciativy, mezinárodního sdružení bývalých židovských vězňů a jejich potomků, je od roku 1997 udělována Cena Erika Poláka, pojmenovaná po jejím významném členovi a historikovi Památníku Terezín, Eriku Polákovi (1929–1996).

Výtvarná soutěž je určena žákům základních a středních škol z České republiky. Volená témata mají podněcovat mládež k zamyšlení se nad významem humanity a demokracie a nad nebezpečím totalitních i autoritářských režimů či jakékoliv diskriminace.

Do výtvarné soutěže bylo za celé sledované období zasláno přibližně 12 500 výtvarných děl. V rámci výstavy je prezentováno celkem 35 prací, z toho práce z roku 2000 pouze formou fotografie, neboť originály prací z tohoto ročníku se nepodařilo dohledat.

Jan Roubínek, ředitel Památníku Terezín

Jan Špringl, Památník Terezín

Martina Jankovská a Svatopluk K. Jedlička, Nadační fond Hudba pro Věčnou naději

Tereza Piskláková, úspěšná soutěžící z minulých let

Vernisáž zahájil ve 14 hodin svým proslovem ředitel Památníku Terezín PhDr. Jan Roubínek. Na začátky a průběh soutěže zavzpomínaly Mgr. Ilona Smékalová, bývalá organizátorka výtvarných soutěží, a Mgr. Jana Šebová, dlouholetá porotkyně výtvarných soutěží. O své účasti v několika ročnících výtvarné soutěže a o svém dalším výtvarném směřování a potkávání s židovstvím promluvila MgA. Tereza Piskláková. Celou akci moderoval a promítanou prezentaci fotografií komentoval Mgr. Jan Špringl, vedoucí vzdělávacího oddělení.

Při slavnostní akci byli přítomni PhDr. Pavel Hynčica, Ph.D., zastupující Odbor muzeí a galerií MK ČR, Mgr. Hana Cetlová z Odboru předškolního a základního vzdělávání MŠMT, PhDr. Klára Ehrlich, Ph.D., ředitelka Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského (NPMK), Mgr. Martina Halířová, Ph.D., vedoucí Historicko-pedagogického odboru NPMK, Mgr. Tomáš Wiesner, ředitel Oblastního muzea v Litoměřicích, a další vzácní hosté.

Časopis Terezínská iniciativa přináší v každém čísle ukázky z oceněných prací žáků a studentů. Na vernisáži byla TI také zastoupená.

Tento slavnostní akt zahájil krátkodobou výstavu oceněných výtvarných prací, umístěnou v předsálí kinosálu Muzea ghetta, která zde byla ke zhlédnutí do konce října tohoto roku.

Sylvie Holubová, Jan Kaňa
foto Dominik Faustus

Kateřina Pešatová, náměstkyně ministra kultury, a Pavel Hynčica, odbor muzeí a galerií MK ČR

Jana Šebová, porotkyně výtvarné soutěže

Novoroční benefice

Nadačního fondu obětem holocaustu

Ve čtvrtek 3. září se v Klausové synagoze konal benefiční večer Nadačního fondu obětem holocaustu. Večer zahájil koncert hudební skupiny MI MARTEF, úvodní projevy přednesli Markéta Munková, členka správní rady, Marta Malá, ředitelka NFOH, Pavla Niklová, ředitelka Židovského muzea v Praze, Petr Papoušek, předseda Federace židovských obcí v ČR, a Karol Efraim Sidon, vrchní zemský rabín, který navíc pronesl novoroční projev.

Pak zatroubil na šofar Petr Papoušek a slavnostní večer mohl začít.

O muziku se postaralo NACHES TRIO. Součástí večera byla i tombola, z níž si ti šťastnější odnášeli vylosované ceny. Losoval Amos, prvňák Lauderových škol, a jednu cenu vylosoval i Samuel, žák čtvrté třídy.

Návštěvníci měli možnost prohlédnout si výstavu Burning love: Izrael objektivem Karla Cudlína.

Benefičního večera se zúčastnila i delegace předsednictva Terezínské iniciativy.

Finanční výtěžek (více než 70 tisíc Kč) bude sloužit financování péče o přeživší šoa.

mistran, foto Matěj Stránský

Katrin Bock a Pavla Niklová

Marta Malá a Markéta Munková

Peter Heider (houslista) a Karolína Kašeová (zpěvačka) – skupina Mi Martef

Petr Papoušek zatroubil na šofar

Vrba-Wetzler Memoriál 2026

Zpráva o Zprávě

Díky inzerátu v časopise Terezínská iniciativa jsem se v květnu letošního roku dověděla o pochodu Vrba-Wetzler Memoriál https://www.vrbawetzler.eu/.

Ačkoli mi bylo známo, že Vrba a Wetzler, kterým se podařilo utéct z vyhlazovacího tábora v Osvětimi, podali zprávu o hrůzách hromadného vraždění světu, o Memoriálu jsem slyšela poprvé. Před nějakou dobou jsem viděla slovenský film Petera Bebjaka *Zpráva* z roku 2020. Mám ráda pouť, tedy pěší túry či výlety, které jsou spojeny s myšlenkou, duchovním námětem, historií, poznáním, a navíc vyjádřením pocty k hrdinství a statečnosti. A tak mě potěšilo, že jsem se mohla akce zúčastnit.

V červenci 2026 se konal již v pořadí 18. pochod pamětní tradice založené v roce 2014 z iniciativy Fedora Gála. Obětaví čeští a slovenští organizátoři, v čele s Radkem Hejretem, za ta léta vyladili trasu pochodu, aby sledovala, pokud možno, autentickou trasu utíkajících Vrby a Wetzlera. Snažili se také, aby byla turisticky atraktivní a umožňovala pohodlné přespání v hotelích nebo horských chatách. Půvabné výhledy nad rovinou okolí Bielsko Bialej, polskými i slovenskými Beskydami byly zaslouženou odměnou po četném stoupání a klesání horských údolí a hřebenů. Kromě první rovinné trasy z Osvětimi do Pisarzowic další čtyři byly vedeny horským terénem. Poslední den pochod směřoval přes vrch Skalanka na polsko-slovenském pomezí, kde Vrba a Wetzler prokazatelně překročili tehdejší německo-slovenskou hranici a přišli do Skalitého na Slovensku. Odtud účastníci stejně jako oba muži na útěku pokračovali vlakem až do Žiliny, do budovy bývalého starobince, dnes sídla Židovské náboženské obce v Žilině. Právě v těchto místech, v suterénních prostorách, byla sepsána pověstná zpráva Vrby a Wetzlera. Dnes je zde památník na jejich hrdinský čin a osud.

✡ ✡ ✡

K nejpůsobivějším okamžikům pochodu patřily prohlídka části areálu koncentračního tábora Osvětim, konkrétně místa, kde se Vrba a Wetzler schovávali, než opustili areál koncentráku; noční výstup na Skalanku, místo, kde Vrba a Wetzler překročili německo-slovenské hranice nebo památník a hrob Ondreje Čaneckého, který se společně s ženou Agátou postarali o zbědované utečence a pomohli s přechodem hranic na Slovensko. Zcela jsme byli pohlceni čtením úryvků z knih – Vrbovy *Utekl jsem z Osvětimi* a Wetzlerovy (publikované pod jménem Láník) *Co Dante neviděl*. K milým okamžikům patřilo přijetí starostou Skalitého Josefem Cechem. A konečně i sdílení a reflexe zážitků s ostatními účastníky pochodu…

Nesmírně zajímavé a inspirativní byly hovory s ostatními účastníky, nejen o jejich motivaci a vztahu k tématu, také o jejich činnosti, osobním životě, názorech, opětovný báječný pocit sounáležitosti českých a slovenských poutníků.

Ušli jsme celkem asi 120 km. Nebylo to nenáročné, zejména polské Beskydy mají pěkná převýšení mezi kopci a dolinami a kamenité stezky nejsou jen na pohodlné vycházky. Avšak doprovodné vozidlo bylo stále k dispozici pro případ unavených nebo otlačených nohou (skvělé organizační opatření).

Pro příští léto mohu doporučit tuto pouť všem zájemcům o inspirativní dovolenou, hrdinné příběhy, historické poznání a stále aktuální poučení o dobru a naději, které překonávají zlo.

Text a foto Martina Jankovská

Cesta k českému šoa

22. června 1941 skončilo přátelství a spolupráce mezi Stalinovým Sovětským svazem a Hitlerovým Německem. V českém národě se zvedla silná proruská vlna, kde přání bylo otcem myšlenky. Ovšem myšlenka, že teď se snad konečně Německo od velkého slovanského bratra dočká porážky, měla konkrétní odezvu v odboji.

Kominterna opustila myšlenku, že *voják wehrmachtu* je jen „dělník v uniformě“ a proti okupaci konečně začal plně pracovat i komunistický odboj. Ožil i odboj občanský, a to pod heslem „pracuj pomalu“. (Ono heslo nám vydrželo i během *socíku* a u některých firem přetrvává dodnes.) Hitler byl nespokojen se stavem protektorátu i flákačstvím říšského protektora Konstantina von Neuratha, a tak povolal stranického (NSDAP) *soudruha* SS-Obergruppenführera Reinharda Tristana Eugena Heydricha, takto i generála policie, šéfa Hlavního úřadu říšské bezpečnosti (RSHA) a Bezpečnostní služby (SD), rovněž i prezidenta Interpolu, aby situaci vyřešil.

Heydrich nejdříve ve spěchu dokončil svou polskou misi (operace Tannenberg a Intelligenzaktion, při níž vyvraždil polskou elitu v řádu několika desítek tisíc lidí). Ještě z Polska zařídil, aby i v protektorátu začaly platit Norimberské zákony v plném rozsahu. A tak 1. září 1941 vydal v podstatě neznámý říšský ministr vnitra Wilhelm Frick nařízení, podle kterého se od 19. září stalo pro české Židy povinným nošení šesticípé žluté hvězdy s černým nápisem Jude. Toto nařízení podepsal Reinhard Heydrich jako předseda RSHA. Bylo to i protiopatření proti českým podporovatelům židovských sousedů. Pro ně například nakupovali „árijští“ přátelé a známí. Pomáhali i čeští obchodníci, kteří jim donášeli objednané zboží do bytu, přednostně je zásobovali uhlím atd. Sicherheitsdienst si stěžoval, že Židům poskytují pomoc lékaři, právníci, jejich bývalí zaměstnanci, úřady i někteří četníci, že se v jejich prospěch konají sbírky, že čeští učitelé vyučují židovské děti soukromě...

Daleko lépe se tak mohly kontrolovat stovky zákazů, které Židům znemožňovaly chodit do kina, do divadel, do bazénů, na koupaliště, na nábřeží, kupovat si čepice, jezdit v tramvaji mimo poslední plošinu vlečňáku. Přiřadilo se to k dalším zákazům, podle kterých Židé nesměli vlastnit kola a lyže, auta a motorky, rozhlasové přijímače a gramofony nebo domácí zvířata, a to nejen psy a kočky, ale ani poštovní holuby nebo králíky. Z Židů se měly stát prašivé bytosti, protože i přátelení se se Židem (být s ním viděn na ulici) se stalo trestným činem. Hvězda, která musela být nošena viditelně, se přišívala nejen na podzimní kabáty, ale i na vše, co se nosilo ven, tedy i na svetr, na tričko. A přišívali si ji Židé sami, často maminka celé rodině. Nařízení platilo od 6 let věku, jeho porušení se trestalo pokutou 150 říšských marek nebo vězením, jehož horní hranice nebyla stanovena. Hvězda tak byla jen dalším krokem ke „konečnému řešení židovské otázky“.

Mezitím se Heydrich činil i v řešení české otázky. V sobotu 27. září 1941 přiletěl do Prahy a hned ten den nechal zatknout předsedu protektorátní vlády Aloise Eliáše, ačkoli zastupujícím říšským protektorem pro protektorát Čechy a Morava se stal až druhý den, kdy vyhlásil stanné právo. Okamžitě nechal popravit řadu do té doby zatčených odbojářů, od Obrany národa, přes činovníky Sokola až po komunisty.

29. září vydal výnos nařizující uzavření všech židovských synagog a modliteben, neboť se prý staly shromaždištěm všech podvratných židovských elementů a ohniskem ilegální šeptané propagandy. Současně nařídil uvalit ochrannou vazbu na Čechy, kteří zvlášť demonstrativně projeví své přátelství k Židům, tj. nařídil je uvěznit v koncentračním táboře. Označil je za české elementy, které tímto postojem chtějí dokumentovat své i jinak vůči Říši nepřátelské zaměření.

Do Černínského paláce pak Heydrich na 2. října svolal „spolupracovníky protektorátního štábu protektorátní vlády, úřednický sektor, především též představitele svrchovanosti strany v tomto bojovém prostoru – samozřejmě kromě svých užších spolupracovníků ve funkci náčelníka bezpečnostní policie a SD – také vás, páni vrchní zemští radové, kteří jste venku nositeli spásy a – jak doufám – bojových úkolů na poli správy“. V projevu, který na ně spustil, se ozvala jeho často citovaná základní „myšlenka“: *„Veškeré počínání německých lidí v tomto prostoru musí být v tomto okamžiku usměrňováno naprosto jednoznačně, totiž tak, že vzhledem k válce a z taktických důvodů nesmíme připustit, aby se Čech v jistých věcech rozzuřil a vybuchl. I když musíme být v tomto okamžiku z jistých taktických důvodů tvrdí, musíme přesto jednat tak, aby si Čech, nemá-li žádné jiné východisko, nemyslel, že teď právě musí vyvolat povstání. Základní linie však musí, ač nevyslovena, i při takovém jednání platit: tento prostor se jednou musí stát německým a Čech tady nemá už koneckonců co pohledávat.“*

Ve stejném projevu se vyjádřil i „k samotné válce“: *„... všechny politické mezihry, ať diplomatické, zahraničně politické či jiné povahy, byly jen přípravnou prací velkých, jasných věcí, totiž těch, že nepřátelé říše, vedeni Židy a svobodnými zednáři, si koneckonců kladli za cíl, že toto Německo, snažící se o vzestup svým vnitřním ideovým vedením nacionálního socialismu, že toto Německo je nebezpečím pro světové plány židovstva celého světa. Že proto bylo uděláno vše, aby se Německo stalo malým a aby je zničili.“*

„Říše nenechá se sebou žertovat a je prostě pánem v domě, to znamená, že ani jediný Němec nic Čechovi neodpouští, asi tím způsobem, jako je tomu v říši se židovstvem, aby neexistoval jediný Němec, jenž by řekl, ‚ale ten Čech je přece

slušný'. To byl problém židovské otázky v říši, a můžete si představit, jak by takhle dopadlo řešení židovské otázky. Když všichni nebudeme zjevně držet pospolu a navenek nevytvoříme vůči češství jedinou frontu, bude Čech hledat stále zadní vrátka, jimiž vyklouzne chytrácky ven."

Už zde Heydrich nastavil rovnítko mezi budoucí genocidou Čechů a současnou genocidou Židů. Ta v protektorátu začala právě před 85 lety. 10. října svolal Heydrich poradu o technice provedení transportů. Už ve čtvrtek 16. října odjel z pražského nádraží Bubny první ze soustavných transportů Židů, který vezl k vyvraždění první tisícovku mužů, žen i dětí. V té době ještě nebyly zařízeny „lázně Terezín", proto vlak zamířil do ghetta v polské Lodži (tehdy Litzmannstadt). Podle databáze Holocaust.cz z té tisícovky válku přežilo jen 27 lidí. Do 3. listopadu následovaly další čtyři lodžské transporty, pěkně po tisícovce, aby se to dobře počítalo. Z těch pěti tisíc deportovaných přežilo svou smrt 276 lidí. Na vyvraždění Čechů neměl Heydrich tolik času – dříve Češi zabili jeho. Ale ještě stihl v lednu 1942 svolat do zámečku na břehu jezera Wannsee poradu o vyhubení Židů.

Uplynulo 85 let od prvních transportů, ale historie antisemitismu je tisíciletá, od dob faraonů přes antiku a středověk po dnešní státy Afriky, Asie a Jižní Ameriky, kde vládne otevřená protižidovská a protiizraelská nenávist. Ale i mnohé státy evropské svůj antisemitismus skrývají za podporu vzniku palestinského státu. O Palestince jim přitom nejde. Nenávidí Židy, nenávidí Izrael.

Jako odezvu na největší poválečnou genocidu Židů ze dne 7. 10. 2023 vyzvalo v květnu 2024 Valné shromáždění OSN Radu bezpečnosti OSN ke schválení plnohodnotného členství státu v organizaci. Následně uznaly Palestinu tyto čtyři evropské státy: Španělsko, Irsko, Norsko a Slovinsko.

V září 2025 vyzval Evropský parlament „zbývající" členské státy EU ke „zvážení uznání" státu Palestina. Učinilo tak i mimo Evropu devět západních zemí – Spojené království, Kanada, Austrálie, Portugalsko, Francie, Belgie, Lucembursko, Malta a San Marino. K 23. září 2025 uznalo Stát Palestina celkem 156 ze 193 členských států OSN. České ministerstvo zahraničních věcí uznání odmítá a „zastává názor", že k uznání palestinského státu ze strany ČR prozatím nedošlo. Stále je tolerován status quo palestinského zastoupení v Praze, zděděný při rozpadu České a Slovenské Federativní Republiky, ačkoli vláda reciproční vztahy s fiktivním Státem Palestina neudržuje. (Na palestinských územích proběhnou snad 28. listopadu první parlamentní volby po 20(!) letech. Devadesátiletého Mahmúda Abbáse k tomu donutili mezinárodní donátoři, kteří se až dosud tvářili, že jim nevadí mamutí korupce, faktická nelegitimita politického vedení a vládnutí pomocí dekretů.)

Volání svých progresivistů, ekologistů a jiných *marxistů* vyslyšely v prosinci 2025 veřejnoprávní televize z Nizozemska, Španělska, Irska a Slovinska, když vystoupily ze soutěže Eurovize. A to na protest proti účasti Izraele. Izrael totiž zastupovala zpěvačka Yuval Raphaelová. Ta si dovolila 7. října 2023 přežít palestinské běsnění na festivalu Supernova.

A tím se prý Izrael dopustil „politizace" Eurovize...

Jan Kovanic, 16. října 2026

Tento text byl zveřejněn v internetovém deníku Neviditelný pes 17. října 2026. K textu patří i diskuse čtenářů. Některé příspěvky také zveřejňujeme:

V. K.:

Perfektní článek, děkuji moc. Citace projevů a východisek ukazuje rozdíl mezi Němci v roce 1941 a další 4 roky a mezi vyhnáním Gerty. Opravil bych jedinou nepřesnost: Heydricha zabili Čechoslováci, v žádném případě ne pouze Češi a jsem na to hrdý. A na hřbitov k památníku se stavím a pomodlím se za válečné i poválečné oběti těch šílenců.

V. Z.:

Když jsem dával na konec obrázky, napadlo mě, že je tu vlaječka Československa, až teprve později mi došlo, že to je i vlajka zbytkového státu. Narodil jsem se 13 let po válce a Československo je i nadále moje vlast.

M. K.:

Připomeňme si ale, prosím, i masové vraždění ukrajinských Židů. Přes 30 000 jich zavraždily na Babím Jaru ukrajinské nacionalistické milice, jimž tehdy velel Roman Šuchevyč. Jeho tvář dnes najdeme na ukrajinských poštovních známkách a jmenují se po něm ulice v ukrajinských městech.

H. K.:

Na Ukrajině přišlo o život 1,5 milionu Židů, jedná se o čtvrtinu všech židovských obětí holocaustu. Pachatelé masových vražd byli němečtí nacisté a ukrajinští nacionalisté. To je smutná pravda.

I. J.:

7. října tohoto roku se konala velká demonstrace v centru Amsterdamu, ale i v Rotterdamu a Utrechtu. Mnozí protestující, povětšinou v černých bundách, měli tváře zahalené kostkovaným šátkem. Chtěl-li se jich nějaký žurnalista zeptat na důvod jejich přítomnosti na demonstraci, byl buď ignorován, anebo hrubě odbyt.
Demonstranti mávali nadšeně vlajkami Hamásu, ISIS, Muslimského bratrstva a vykřikovali hesla o intifádě, ale i „Hamás, Hamás, Židi (naar de gas) do plynu. Policie nezakročila, nesměla. Protože platí právo demonstrovat. Těch pár, co si troufli se k demonstrantům mírně přiblížit s izraelskou vlajkou, policie násilně odvedla, obávajíce se (důvodně) násilností ze stran „zeleno-černo-červených".

Informace – Vzkazy – Výzvy – Prosby

Aplikace MemoMap Praha

Vydejte se s námi na procházku po Praze 7, během níž se seznámíte s aplikací MemoMap Praha, kterou vytvořil Masarykův ústav a Archiv AV ČR (MÚA) jako službu českého uzlu Evropské infrastruktury pro výzkum holocaustu (EHRI-CZ). Projekt MemoMap umožňuje studovat historii holocaustu skrze prostor města. Interaktivní mapa Prahy z doby protektorátu zobrazuje adresy více než 40 000 obětí holocaustu, 1 700 případů porušení protižidovských nařízení, významná místa spojená s židovskou historií i pronásledováním a místa, kam Židé v době války nesměli. MemoMapa navazuje na aplikaci MemoGIS Praha, kterou nejen obsahově doplňuje, ale jejíž funkcionalitu a design zásadně rozšiřuje. Aplikaci si sami vyzkoušíte na vašem mobilním telefonu nebo tabletu s připojením k internetu (není třeba nic dopředu instalovat, webová aplikace je dostupná online na webové stránce memomap.cz). Procházku můžete absolvovat i bez telefonu. Provede vás Daniela Bartáková. Procházka trvá 60 minut.

Z říjnového Newsletteru CpdB

✡ ✡ ✡

Avraham B. Jehošua: Osvobozená nevěsta

Už dlouho se mi do ruky nedostala knížka, která by ve mně vyvolala tak rozporuplné pocity. Otvírala jsem ji se zvědavostí – román ze současného Izraele, to musí být!

A bylo. Klasický obsáhlý román popisující pocity hrdinů a prostředí, ve kterém se odehrává, líčící běžný život v Izraeli. Mimochodem, i to je velmi zajímavé, jsou tu věci, na které běžný turista i po opakované návštěvě Svaté země nenarazí (např. přechod soukromého auta do „okupovaného území“).

Hlavní hrdina, židovský profesor – orientalista, se zaměřením na moderní dějiny Alžíru, pátrá po rodinném tajemství a zároveň řeší i svůj vztah s Araby. A tady byl pro mě kámen úrazu. Najednou to nebylo tak černo-bílé, jak je „našinec“ zvyklý. Chvílemi jako bych nevěděla, komu fandit.

Nakonec to všechno dobře dopadlo, ale nebudu prozrazovat, přečtěte si sami. Napínavé, romantické a hlavně překvapující čtení.

Věra Semerádová

✡ ✡ ✡

Vzpomínka na 7. říjen v Izraeli

V úterý 6. října uspořádalo velvyslanectví Státu Izrael a Federace židovských obcí v ČR vzpomínkový večer v kině Přítomnost. Vzpomínky a připomínky se zúčastnila řada VIP osobností, které pronesly projevy, např. JE Amir Weissbrod, velvyslanec Státu Izrael, May Golan, izraelská ministryně, Boris Šťastný, ministr pro sport, prevenci a zdraví, Petr Papoušek, předseda FŽO. Mezi účastníky byli samozřejmě také členové židovských komunit, mezi nimiž nechyběli ani členové předsednictva Terezínské iniciativy.

mistran

✡ ✡ ✡

Švandovo divadlo na Smíchově

Tvůrčí dům Elišky Peškové (Peškovka), kreativní centrum Švandova divadla, nabídne sedm premiér, studentské rezidence i pokračující spolupráci s mladými tvůrci.

Peškovka na pražském Smíchově vstupuje do třetí sezóny s pestrým programem. Ten propojuje současnou divadelní tvorbu, rezidenční podporu mladých umělců a kreativní vzdělávání. Pokračující spolupráci se studenty uměleckých škol doplní nové premiéry a širší nabídka tvůrčích formátů pro veřejnost.

Divadelní premiéry v sezóně 2026/2027

Jednou z hlavních programových linií Peškovky bude sedm nových premiér, které propojí vlastní tvorbu a projekty hostujících souborů. Peškovka zároveň pokračuje v rezidenční podpoře mladých tvůrců, a to z řad studentů VOŠH, JAMU, HAMU a DAMU.

„Chceme, aby Peškovka byla místem, kde je možné zkoušet nové věci, potkávat se a nebát se experimentovat. O to větší radost máme ze spolupráce s mladými tvůrci z DAMU, HAMU, JAMU nebo VOŠH, kteří prostor rozvíjí o čerstvý a nespoutaný přístup k inscenační tvorbě. Plníme tak jednu z ambicí našeho programu, kterou je podpora nastupující divadelní generace. Stejně tak se těšíme z každého tvůrčího impulsu, který můžeme

zprostředkovat účastníkům programu Kreativního vzdělávání z řad širší veřejnosti," uzavírá programový vedoucí Tomáš Čapek.

Repertoár již potřetí obohatí nová inscenace divadelního souboru JEDL, se kterým Peškovka rozvíjí dlouhodobou spolupráci. Novinka *Orten* v režii Kristýny Nebeské a Maxima Bitta, čerstvých držitelů Ceny Evalda Schorma za hru *Prokletí domu Mannových*, bude vycházet z deníků a korespondence Jiřího Ortena. Inscenace nabídne současný pohled na osobnost Ortena skrze zachycení jeho vnitřního světa v kontextu zlomových historických událostí.

První a druhá premiéra se uskuteční 17. a 18. prosince.

Nelly Robková
PR a marketing Peškovka

✡ ✡ ✡

Finále projektu Kameny zmizelých v Lošticích

Spolek Respekt a tolerance ve spolupráci s městem Loštice připravil pokládání prvních osmi Kamenů zmizelých již v roce 2017. V následujících letech došlo k položení dalších kamenů a letos v říjnu bylo vloženo do loštických chodníků posledních sedmnáct kamenů. Tím bylo dosaženo cíle projektu a všech 35 obětí holocaustu, které byly transportovány v letech 1941–1942 z Loštic, zde má svoje kameny.

Kameny zmizelých byly v Lošticích položeny nejen za židovské oběti, ale také na památku bývalého tajemníka městského úřadu Františka Kubelky, jehož nacisté zavraždili v roce 1945. Jeden z kamenů nese jméno kněze Stanislava Nasadila, kterého Ustašovci umučili v Chorvatsku v roce 1941. Loštický rodák Stanislav Nasadil byl v minulosti naší i Srbskou pravoslavnou církví prohlášen za svatého mučedníka.

Všechny Kameny zmizelých již v květnu t. r. požehnal v místní synagoze rabín Bruce Elder z kongregace Hakafa ze Spojených států. Členové této kongregace jsou dobře obeznámeni s historií zdejší židovské komunity a do Loštic přijíždějí s velkou úctou od roku 2005. Při svých bohoslužbách v Americe totiž používají starobylou Tóru, která má svůj původ v loštické synagoze.

Luděk Štipl

✡ ✡ ✡

Smutná zpráva

V úterý 15. září zemřela paní Helga Smékalová (členka TI) ve věku nedožitých 96 let. Narodila se 28. října 1930 v Rakousku do česko-židovské rodiny, později se rodina přestěhovala do Olomouce. Jako židovské dítě byla deportována do Terezína.

Po osvobození vystudovala Odbornou školu pro ženská povolání a Obchodní školu v Olomouci. Pracovala jako úřednice ve Fakultní nemocnici v Olomouci, později v podniku Drogerie. Největší část svého profesního života strávila jako úřednice v Okresním ústavu sociálních služeb v Olomouci, kde pracovala až do odchodu do důchodu. Na sklonku svého života z důvodu zhoršujícího se zdraví žila ve Středisku péče o veterány při LDN Vojenské nemocnice v Olomouci.

Zde také paní Helga Smékalová 15. září 2026 ve spánku zemřela.

Jana Kabeláčová

✡ ✡ ✡

Blahopřejeme profesorce Heleně Illnerové,

naší člence, kterou 28. října vyznamenal prezident České republiky propůjčením Řádu Bílého lva II. třídy za zvláště vynikající zásluhy o stát v oblasti vědy.

Předsednictvo Terezínské iniciativy

Michaela Vidláková oslaví 30. prosince devadesátiny. Gratulujeme.

Předsednictvo Terezínské iniciativy

Výtvarné práce studentů oceněné v XXX. ročníku

soutěže Památníku Terezín – Memoriálu Hany Greenfieldové na téma:

Nejsi jeden z nás!

Karla Lehmanová: Já bych tam chtěl být s vámi, 8 let, ZUŠ Postoloprty (1. kategorie, 4. místo)

Gabriela Kocmanová: Odejdi, 21 let, ART ECON Prostějov, (3. kategorie, 1. místo)

Kristýna Jandová: Maminčina křídla nás už neochrání, 8 let, ZŠ Strakonice Krále Jiřího z Poděbrad 882, (1. kategorie, 5. místo)

Anna Quyenh Nguyen: Kam jste mi to schovali?, 10 let, ZUŠ Postoloprty, (1. kategorie, 1. místo)

Leon Sak: Hráli si se mnou, ale teď už ne, 8 let, ZUŠ Postoloprty, (1. kategorie, 8. místo)

Barbora Chromčáková: Imaginární kamarádi mi nestačí, 8 let, ZŠ a MŠ Vsetín, Ohrada 1876, (1. kategorie, 2. místo)

PAMÁTNÍK TEREZÍN ZAHÁJÍ REKONSTRUKCI MUZEA GHETTA

HISTORII TEREZÍNSKÉHO GHETTA DOČASNĚ PŘEDSTAVÍ VÝSTAVA V MUZEU UMĚNÍ

Památník Terezín čeká jedna z nejvýznamnějších proměn ve své novodobé historii. Od 2. listopadu 2026 bude z důvodu rozsáhlé rekonstrukce uzavřeno Muzeum ghetta, v němž se nachází ústřední expozice věnovaná historii Terezína jako židovského ghetta v letech 1941–1945. Rekonstrukcí projde jak samotná historická budova, tak její stálá expozice. Investorem projektu je Ministerstvo kultury České republiky, zřizovatel Památníku Terezín.

„Současná expozice slouží návštěvníkům již více než pětadvacet let a nastal čas připravit její novou podobu, která bude odpovídat současným možnostem muzejnictví i potřebám dnešních návštěvníků. Rekonstrukce nám zároveň umožní výrazně zlepšit zázemí celého objektu,“ říká ředitel Památníku Terezín Jan Roubínek.

Vítězný návrh Marcely Steinbachové a Stevena Holla

Podoba budoucího Muzea ghetta vychází z mezinárodní architektonické soutěže, kterou vyhlásil Památník Terezín na konci roku 2021. Do soutěže se přihlásilo 22 týmů a z pěti finalistů vybrala odborná porota jednomyslně návrh ateliéru SKUPINA vedeného architektkou Marcelou Steinbachovou. Ta ke spolupráci přizvala jednoho z nejvýznamnějších současných amerických architektů Stevena Holla.

Vedle samotné rekonstrukce Muzea ghetta a jeho nové expozice řeší vítězný návrh také okolní veřejný prostor, přilehlé zelené plochy a další návštěvnickou infrastrukturu.

Výrazným architektonickým prvkem budoucího Muzea ghetta bude nová přístavba nazvaná Věž světla (*Tower of Light*), na jejímž návrhu se podílel Steven Holl. Její podoba byla inspirována životním příběhem Petra Ginze a jeho slavnou kresbou *Měsíční krajina*, kterou vytvořil během svého věznění v Terezíně. Symbolika světla v návrhu propojuje tragickou minulost s motivem naděje a pokračování odkazu těch, jejichž životy holocaust násilně ukončil.

Nová expozice

Společně s rekonstrukcí budovy vznikne také zcela nová stálá expozice věnovaná historii terezínského ghetta. Jejím cílem bude představit nejen základní historické souvislosti, ale především život lidí, kteří byli do ghetta deportováni, jejich každodennost, kulturní a společenský život, ale také jejich konkrétní osudy.

Nová expozice bude využívat současné muzejní a audiovizuální prostředky, včetně projekcí, interaktivních obrazovek, videomappingu, poslechových prvků nebo trojrozměrných projekcí. Klíčovou součástí expozice budou autentické předměty, historické fotografie, dokumenty a další exponáty. Návrh počítá rovněž s využitím dosud nevyužívaných prostor objektu, například rekonstruovaného podkroví.

Předpokládaný termín dokončení stavební části projektu je v průběhu roku 2028. Předpokládaný termín otevření nového Muzea ghetta veřejnosti je v roce 2029.

Historie ghetta zůstane návštěvníkům přístupná

Uzavření Muzea ghetta nebude znamenat, že návštěvníci Terezína přijdou během rekonstrukce o možnost seznámit se s historií židovského ghetta. Památník Terezín připravuje dočasnou ústřední expozici, která bude po dobu rekonstrukce nahrazovat současnou expozici v Muzeu ghetta. Umístěna bude na nádvoří Muzea umění v bývalých Magdeburských kasárnách. Právě tato budova, do které se z Muzea ghetta přemístí také pokladna, se po dobu rekonstrukce stane v rámci dnešního města hlavním návštěvnickým objektem Památníku Terezín.

„Naším cílem je, aby chystaná rekonstrukce nebyla pro návštěvníky pouze obdobím omezení. Pro nás je to zároveň příležitost představit také místa, která jsou dnes navštěvována méně, protože část návštěvníků přichází pouze do Muzea ghetta. Znovu například otevřeme objekt bývalé městské váhy s expozicí věnovanou transportům a chceme návštěvníky přivést i k dalším místům a příběhům, které s historií terezínského ghetta bezprostředně souvisejí.

V souvislosti s uzavřením Muzea ghetta předpokládáme také větší využití parkoviště u židovského hřbitova, odkud je to k Muzeu umění v bývalých Magdeburských kasárnách nejblíže. Autobusy se k němu dostanou po objetí Terezína přes část města zvanou Kréta a k parkovišti následně přijedou ze směru od Bohušovic nad Ohří,“ dodává tiskový mluvčí Památníku Terezín Stanislav Lada.

Připravovaná rekonstrukce nepředstavuje pouze stavební obnovu objektu, ale také zásadní proměnu způsobu, jakým bude historie terezínského ghetta v budoucnu návštěvníkům představována.

V Terezíně dne 5. října 2026

Mgr. Stanislav Lada, Památník Terezín

Památník Terezín

Dokumentární výstava v Terezíně

Výstava Pomníky a památníky holokaustu v České republice představuje jeden z výstupů stejnojmenného projektu Ústavu dějin umění Akademie věd ČR a Národního památkového ústavu zaměřeného na dokumentaci pomníků a památníků připomínajících oběti holokaustu. Jeho cílem bylo vytvořit podrobnou databázi těchto míst a specializovanou mapu, která umožní lépe poznat jejich podobu, umístění i širší souvislosti.

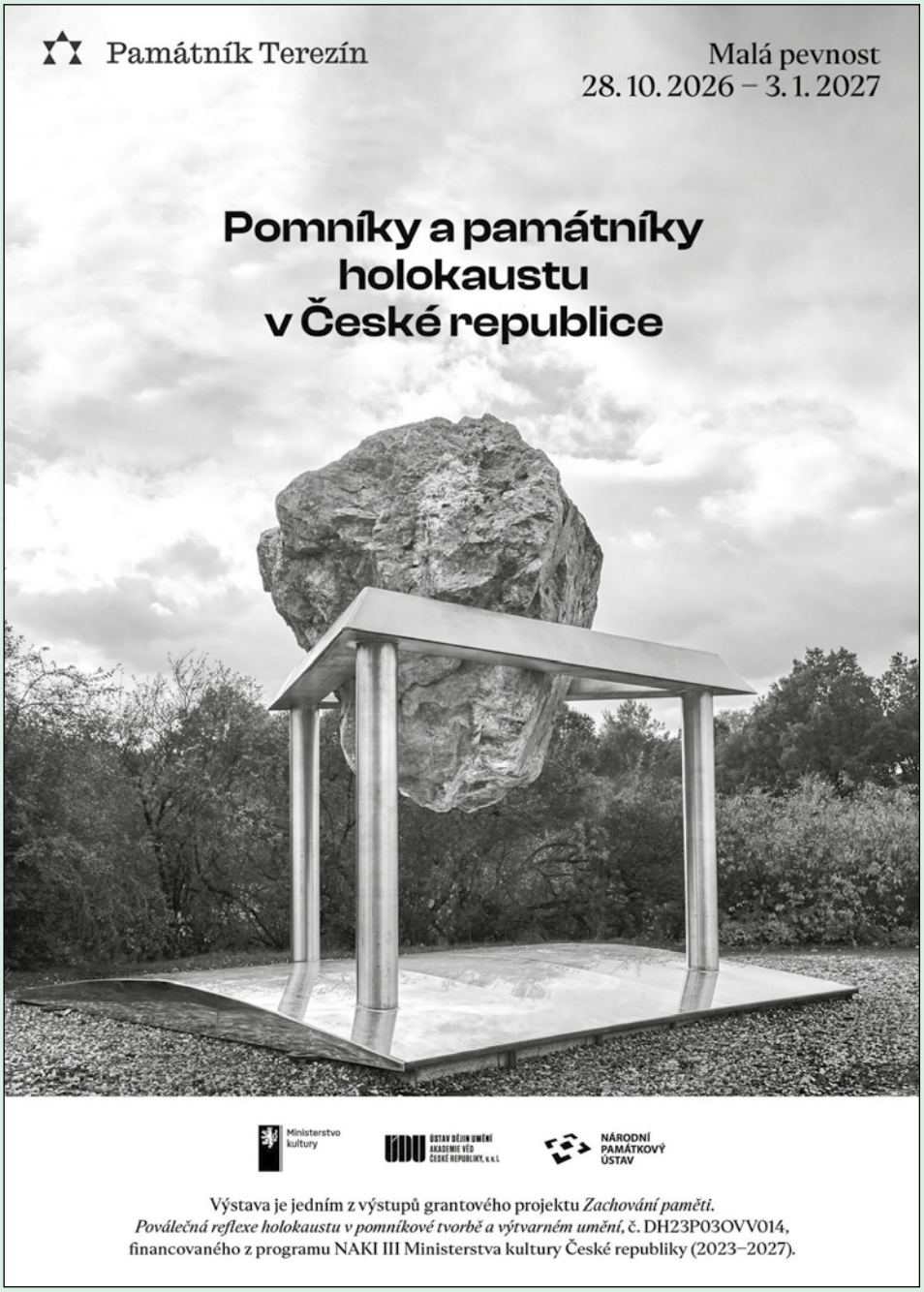

Databáze v současnosti obsahuje 616 podrobných karet a více než 5 550 fotografií. Rozsah shromážděného materiálu ukazuje, jak rozmanitými způsoby se v českých městech a obcích připomínají oběti holokaustu a jakou podobu mají místa věnovaná jejich památce. Součástí projektu financovaného Ministerstvem kultury ČR je také veřejně přístupná databáze a mapa, které si můžete prohlédnout na adrese:

https://zachovanipameti.udu.cas.cz/cs.

Pomníky a památníky jsou součástí veřejného prostoru, ale také důležitým svědectvím o tom, jak se vzpomínka na tragické události druhé světové války uchovává a předává dalším generacím. Výstava nabízí příležitost seznámit se s těmito místy v širším kontextu a nahlédnout na jejich význam nejen jako na připomínku minulosti, ale také jako na součást dnešní kulturní a historické paměti.

Vernisáž výstavy se uskutečnila v úterý 27. října ve výstavní cele č. 41 IV. dvora Malé pevnosti v Terezíně, kde bude výstava nadále přístupná v otevírací době Malé pevnosti až do ledna 2027.

Stanislav Lada, Památník Terezín

Terezínská iniciativa

Vydává Terezínská iniciativa, Jáchymova 3, Praha 1. Telefon: 601 122 818, e-mail: **terezinskainiciativa@cmail.cz**.
Redakční rada: Olga Kolárová, Michal Stránský.

Bankovní účet: v CZK: **59433011/0100**.
Číslo 134 vyšlo v listopadu 2026.

MK ČR E 10779